

KONINKLIJKE ACADEMIE
VOOR GENEESKUNDE VAN BELGIË

Paleis der Academiën
HERTOGSSTRAAT 1 – 1000 BRUSSEL
Tel. 02/550 23 00 Fax 02/550 23 13
E-mail: academiegeneeskunde@vlaanderen.be
Website: www.academiegeneeskunde.be

ADVIES

over de vraag van apothekers-klinisch biologen om bloedafneming door veneuze punctie te mogen verrichten*

Deze vraag betreft **de mogelijkheid voor apothekers-klinisch biologen om bloedafnemingen door veneuze punctie te verrichten als een handeling die deel uitmaakt van de biologische analyses die behoren tot de bevoegdheid van de apotheker-klinisch bioloog**, naar het voorbeeld van de praktijk in Frankrijk sedert 1962.

In dit opzicht is het ongetwijfeld nuttig kort de **stand van zaken in België** in herinnering te brengen, zowel wat betreft het standpunt van de Nationale Raad van de Orde der Geneesheren, die hierover werd geraadpleegd, als wat betreft de geldende wetgeving.

In 1983 heeft de Nationale Raad van de Orde der Geneesheren het volgende standpunt ingenomen in antwoord op vragen over de verantwoordelijkheid van de apothekers-klinisch biologen met name bij bepaalde handelingen die vallen onder de geneeskunst, zoals de bloedafneming door veneuze punctie: "De Nationale Raad vindt geen enkele wettelijke of jurisprudentiële verantwoording voor het verrichten van veneuze puncties door apothekers-klinisch biologen". Hij had toen tevens verduidelijkt, dat bij gebrek aan koninklijke besluiten die de aangelegenheid regelen, "een beoefenaar van de verpleegkunde onder de verantwoordelijkheid en controle van een arts bloedafnemingen kon verrichten". Bovendien had het koninklijk besluit van 14 september 1984, dat de nomenclatuur van de gezondheidsprestaties inzake de verplichte verzekering, de gezondheidszorgen en de vergoeding vastlegde, de prestaties van apothekers-klinisch biologen ten opzichte van die van artsen-klinisch biologen afgebakend. Dit koninklijk besluit had met name bepaalde prestaties inzake diagnose, dosering en analyse, van de bevoegdheid van de apothekers-klinisch biologen uitgesloten. Hieronder bevond zich de bloedafneming door veneuze punctie, welke als "invasieve" handeling geacht werd aan de geneeskunst voorbehouden te zijn. Het weze verder benadrukt dat het koninklijk besluit van 2 juni 1993 betreffende het beroep van medisch laboratorium technoloog, de lijst van de handelingen heeft vastgelegd, waarmee een medisch laboratorium technoloog door een arts-klinisch bioloog kan worden belast, en dat bij het koninklijk besluit van 4 juli 2001 waarbij het koninklijk besluit van 2 juni 1993 werd gewijzigd, de handelingen werden vastgelegd, die door een medisch laboratorium technoloog mogen worden uitgeoefend op vraag van een apotheker-klinisch bioloog. De bloedafneming door veneuze punctie bleef evenwel uitgesloten van de bevoegdheid van de apotheker-klinisch bioloog, en kon slechts door een arts-klinisch bioloog opgedragen worden.

In het licht van voorgaande gegevens, na kennisneming van de voorstellen van een aantal deskundigen, en na discussie, nemen de Academiën voor Geneeskunde ten behoeve van de bevoegde overheden het volgende **standpunt** in.

* Het advies werd verleend op vraag van J. Gielen, hoofd van de dienst voor medische scheikunde van het universitair ziekenhuis te Luik, en lid van de Académie royale de médecine de Belgique. Het werd voorbereid door een commissie van de Académie royale de médecine de Belgique, bestaande uit de collega's J. Frühling (voorzitter), J.-M. Boeynaems, J. Gielen en R. Kramp (verslaggever). De HH. J.-M. Boeynaems en J. Gielen raadpleegden de klinisch biologen van de Franstalige universiteiten over de problematiek. De Nederlandse tekst werd voor de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België voorbereid door de vijfde afdeling, bestaande uit de collega's J. Lemli (voorzitter), P. Herdewijn, D.L. Massart, M. Ieven (secretaris) en S. Scharpé, en door de vaste commissie voor geneeskundepraktijk, bestaande uit de collega's G. Verdonk (voorzitter), R. Casteels, J. Huyghe, M. Bogaert, A. Kint, K. Van Camp (secretaris), E. Eyskens, D. Clement, W. Flameng en K. Thielemans.

De Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België keurde het advies goed ter vergadering van 29 november 2003. Publicatie: Jaarboek en Verslagen van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, 65 (2003), pp. 177-179.

De klinisch bioloog, het weze een arts of een apotheker, draagt de verantwoordelijkheid voor de resultaten van de analyses die hij op verzoek van de voorschrijvende artsen verricht. De kwaliteit van deze resultaten is afhankelijk van een geheel van handelingen die klassiek in drie fasen worden onderverdeeld: pre-analytisch, analytisch en postanalytisch. Aldus begint een bloedanalyse met de uitvoering van een bloedafneming door veneuze punctie om te eindigen met het toezenden van het resultaat van de uitgevoerde analyses. In dit opzicht stellen de Academiën voor Geneeskunde vast dat de apotheker, gespecialiseerd in de klinische biologie, op dit ogenblik geen bloedafnemingen door veneuze punctie kan uitvoeren, hoewel hij de verantwoordelijkheid op zich neemt voor de resultaten die hij aan de voorschrijvers levert. Paradoxaal genoeg zijn de medisch laboratorium technologen, aan wie de apotheker-klinisch bioloog bepaalde taken kan toevertrouwen, bevoegd om bloedafnemingen door veneuze punctie te verrichten, althans onder de verantwoordelijkheid van een arts-klinisch bioloog.

Bijgevolg lijkt de wetenschappelijke coherentie ervoor te pleiten om de apothekers, gespecialiseerd in de klinische biologie, na een theoretische en praktische vorming de bevoegdheid te verlenen om door perifere veneuze punctie, beperkt tot de oppervlakkige venen van de bovenste ledematen, de bloedstalen af te nemen, die nodig zijn om de voornaamste medische analyses uit te voeren, evenals om deze bloedafneming eventueel toe te vertrouwen aan een medisch laboratorium technoloog of aan een verpleegkundige. Deze handeling en haar eventuele gevolgen behoren uiteraard tot de volledige verantwoordelijkheid van de apotheker-klinisch bioloog, gedekt door een passende verzekering, naar het voorbeeld van de arts, gespecialiseerd in de klinische biologie. Tenslotte kan de bloedafneming door de apotheker-klinisch bioloog slechts verricht worden in het laboratorium of in de instelling waar de klinisch biologische analyses worden uitgevoerd.

In deze context zijn de Academiën voor Geneeskunde van **oordeel dat strenge vormingseisen moeten worden opgenomen in het specifieke curriculum van apothekers, kandidaten voor de specialisatie in de klinische biologie**. Deze vorming zou bijvoorbeeld een theoretische cursus van 10 uur en een stage van 20 uur moeten omvatten. Ze zou toegespitst moeten zijn op de verschillende aspecten van het verwerven van biologisch materiaal in het algemeen, zoals afnemingsstechniek, instrumentarium, problemen inzake hygiëne, contra-indicaties, wettelijke aspecten, uitleg die aan de patiënt moet worden verstrekt, ... Voor de apothekers-klinisch biologen die reeds hun diploma van specialist in de klinische biologie hebben behaald, kunnen de universiteiten navormingscursussen organiseren naar het voorbeeld van de vorming in radiobescherming, georganiseerd ingevolge de wijziging in 1993 van de specifieke wetgeving over de radiobescherming.